

hřebenové cestě a na ni navazující vyhlídce. Další parta procházela doliny. Pytle se rychle plnily a vzhledem k rozsáhlosti celého území skupiny opouštěly lesnatý hřbet až se setměním. Další den se dobrovolníci přesunuli do Teplických skal, kde uklízení stezek pokračovalo v podobném duchu.

Křivoklátsko – ve znamení obnovy cesty na naučné stezce Brdatka

Poslední akce proběhla ve sváteční den 28. října, a to obnova naučné stezky Brdatka na Křivoklátsku. Skupina nadšenců vybavená

krumpáči, lopatami, hráběmi a kolečkem se pustila do rozšiřování staré vycházkové cesty, která byla vybudována již v 19. století. Jde o nejhezčí naučnou stezku na Křivoklátsku, jež by však bez tohoto zásahu byla za několik let kvůli postupující erozi, sesouvání zeminy a bortícím se terasovitým zídám schůdná jen s obtížemi. Již v průběhu práce prošla cestou řada turistů, z nichž mnozí úpravy kvitovali s povděkem.

S nápadem pomáhat české přírodě přišli na jaře tehdy ještě dva studenti České zemědělské univerzity v Praze (Daniel Roldán a Aleš Rudl), kteří oslovili spolužáky, známé

a kamarády a společně vytvořili tým, který se zapojil do programu Think Big s projektem Pomoc s péčí ve vybraných CHKO. Poděkování patří všem správám CHKO, které projekt uvítaly a v mnohém vyšly účastníkům vstříc a zároveň ocenily pracovitost a aktivitu všech zúčastněných nadšenců.

Zdaleka se nejedná o jednorázovou akci, skupina plánuje své aktivity i na příští rok.

*Text a foto Aleš Rudl
alesrudl@seznam.cz
hlavní organizátor týmu*

Tradiční čínská medicína a ohrožené druhy

Jana Pietruszková

Zdravý životní styl je v naší konzumní společnosti často diskutovaným tématem. Stále více si uvědomujeme, že je výhodnější nemocem předcházet než je dlouhou dobu léčit. Pro mnoho tradičních kultur je však tato pravda známa po tisíce let a je základem jejich medicín, které oproti západní medicíně používají k léčení výhradně přírodní látky. Například autoři knihy *Chinese Herbal Medicine* analyzovali 400 složek léčivých směsí využívaných v tradiční čínské medicíně – 88 % z nich bylo rostlinného původu a asi 13 % živočišného. Pouze necelá 3 % pocházela z živočichů, kteří jsou v přírodě ohroženi. U rostlin je však toto číslo mnohem vyšší.

Světová zdravotnická organizace odhaduje, že 80 % obyvatel Asie a Afriky je závislých na tradiční medicíně. Ze všech typů je nejrozšířenější tradiční čínská medicína (TCM). V posledních desetiletích se zvýšilo její využívání i v západních státech, a to hlavně díky rozrůstající se čínské komunitě. Podle výzkumů asi 30–50 % obyvatel západních států používá k léčení mimo moderní medicínu i tradiční čínskou medicínu.

TCM využívá poznatků získaných v průběhu několika tisíciletí a léčí tělesné i duševní choroby pomocí výtahů převážně z rostlin a živočichů. Léčivé směsi jsou velmi často připravovány speciálně pro každého pacienta a jejich složení se liší podle věku, způsobu života, místa bydliště a mnoha dalších okolností. Existují také již namíchané směsi, které jsou všeobecně vhodné k léčení určitých chorob.

Ohrožení druhů, ze kterých se směsi připravují, je důsledkem jejich nadměrného

V roce 2010 zástupci 13 areálových států podepsali program na záchranu tygrů, jehož cílem je zdvojnásobení počtu volně žijících tygrů do roku 2022.

Foto Evžen Kůs

využívání. Dokud tyto druhy zpracovávali a využívali pouze místní lidé, nemělo to pro ně ničivé následky. V posledních několika desetiletích se však mnohonásobně zvýšil vývoz přípravků TCM do celého světa. Tím také vzrostl tlak na volně žijící populace rostlin i živočichů.

Mnoho států má vlastní zákony, které omezují využívání ohrožených druhů. Mezinárodní obchod s TCM je výrazně omezen úmluvou CITES, která zakázala mezinárodní obchod s ohroženými druhy. Úmluva zakazuje obchod s výrobky např. z tygrů, nosorožců, chrpovíku lopuchového a omezuje obchod s mnoha dalšími výrobky. Druhy rostlin a živočichů jsou dle úmluvy CITES rozděleny podle ohrožení do příloh I, II a III. Evropská unie zpřísnila kritéria a rozděluje druhy do příloh A, B, C a D, nejohroženější druhy jsou kategorizovány jako A. Pro tradiční čínskou medicínu se zpracovávají následující ohrožené druhy.

Levhart (CITES I A)

Kosti levharta se využívají jako náhražka tygřích kostí. Údajně léčí pohybový aparát, bolesti kloubů apod.

Medvěd (CITES I/II A)

Medvědí žluč léčí horečku, záněty i opuchlé oči a hemeroidy. Žluč není využívána pouze u jednoho druhu medvěda, a to pandy velké. Pro zajištění dostatku žluči se medvědům chovaným na farmách odebírá v průběhu celého života.

Nosorožec (CITES I A)

Využívají se rohy všech druhů nosorožců (asijských i afrických). Používají se proti ho-

V některých oblastech dochází k nelegálnímu lovu medvědů kvůli obchodu se žlučníky a tlapami, z nichž se vyrábějí preparáty určené k léčbě nemocí. Nejúčinnější ochranou je snížení poptávky po těchto výrobcích.

Foto Archiv AOPK ČR

reče, při hadím uštknutí, zimnici, úplavici, artritidě a dokonce k léčení posedlosti ďáblem či k odehnání zlých duchů. Oproti všeobecnému mínění se neuplatňují jako afrodisiakum. Kromě medicíny se využívají také pro výrobu ozdobných předmětů a rukojetí dýk.

Tygr (CITES I A)

Téměř všechny části těla tygra se využívají k různým účelům. Podle pověr kosti léčí pohybový aparát a penis má afrodisiakální účinky. Domorodci věří, že jeho oči, mozek nebo tuk chrání jejich pole před divokými prasaty. Ve volné přírodě se nachází již jen asi 3 000 jedinců. Pro medicínské

využití jsou proto chováni na speciálních farmách.

Mořský koník (CITES II B)

Sušení mořských koníků nebo alkohol z naložených koníků se využívá k léčbě impotence, při únicích moči, pro zlepšení funkce mozku ve stáří, při bolestech (v krku), krvácení či při náchylnosti k infekcím.

Ženšen pravý (CITES II A)

Ne nadarmo je jeho další český druhový název všehož léčivý. V medicíně se využívají listy a kořen této rostliny. Používá se k posílení organismu, prevenci stresu, působí stimulačně a relaxačně na centrální nervový systém, podporuje srdeční činnost, zlepšuje střevní peristaltiku, snižuje hladinu krevního cukru, zlepšuje koncentraci, posiluje životní sílu a vitalitu.

Kromě ženšene pravého se v medicíně též využívají druhy jemu podobné, z nichž téměř totožné účinky má pouze ženšen seвероamerický.

Chrpovík lopuchový (CITES I A)

Výtažky kořene, který obsahuje oleje a pryskyřici, se používají ke zmírnění křečí, na podporu tvorby a vylučování žluči a rovněž ke zlepšení zažívání. Má také protizánětlivé účinky. V léčitelství se využívá několik příbuzných druhů.

Pro ochranu ohrožených druhů a zamezení pytláčení by bylo nutné snížit poptávku po výrobcích z nich. Namísto využití živočichů a rostlin z volné přírody existuje možnost jejich pěstování nebo chovu v zajetí. Případný sběr a lov jedinců by měl podléhat pravidlům udržitelného využívání přírodních zdrojů.

Autorka pracuje v Sekci dokumentace ochrany přírody AOPK ČR

Největším ohrožením nosorožců indických je ztráta přirozeného prostředí a pytláčení pro potřeby TCM. Přestože se jejich počet v mnoha oblastech snižuje, např. v indickém národním parku Kaziranga se v posledních letech zvýšil hlavně díky ochraně prostředí.

Foto Jiří Šafář